

Biblioteka
44°N I 20°E

Urednik
Nikola Petaković

Copyright © 2015 za srpsko izdanje Čarobna knjiga

ISBN 978-86-7702-427-7

Nijedan deo ove publikacije, kao ni publikacija u celini, ne sme se reprodukovati, umnožavati, prešampavati niti u bilo kojoj drugoj formi i bilo kojim drugim sredstvom prenositi ili distribuirati bez odobrenja izdavača. Sva prava za objavljivanje ove knjige zadržavaju autor i izdavač prema odredbama Zakona o autorskim pravima.

Čarobna knjiga
Beograd 2015.

ĐORĐE BAJIĆ

JEDNO ĐUBRE MANJE

Čarobna
knjiga

**Za Lazara †
pravog Čuburca i voljenog oca.**

Psoglav

Psoglavi su demoni iz srpske mitologije, bića s ljudskim telom i psećom glavom. Imaju jedno oko i gvozdene zube, kako bi lakše komadali svoje žrtve (zbog te osobine, veruje se da je *gvozdenzuba*, ženski demon sličan bauku ili veštici, u tesnoj vezi s psoglavom). Hrane se isključivo ljudskim mesom. Osim u Srbiji, verovanje u psoglave rasprostranjeno je u nekim delovima Bosne i u Crnoj Gori. U Hrvatskoj je ovo stvorenje poznato pod imenom *psoglavac*. Slična bića se pojavljuju u predanjima mnogih naroda širom planete, od Balkana do Dalekog istoka.

Balkanski mitološki rečnik

Svuda oko njega: belo, sivo, crno.

Kada se osvrnuo, video je kako ga zid guste magle neumoljivo sustiže. Ni sâm nije znao zbog čega, ta ga je belina užasnula i morao je da joj umakne, kako zna i ume. Ubrzao je korak, a onda i potrčao stazom od sivog, ispucalog betona.

Nije imao pojma kuda se uputio. Zaokupljen begom, nije imao vremena da razmišlja o tome. Usredsredio se na svoje noge i stopala, i pažljivo odmeravao svaki korak. Znao je: ne sme da se oklizne, ne sme da padne...

Bude li paničio i izgubio kontrolu, napraviće neku grešku. Svaki pogrešan korak mogao bi mu biti poslednji.

Napred, samo napred, što dalje od te proklete magle koja ga je sustizala. Drugog izbora, uostalom, nije imao. Nije se usuđivao da skrene sa staze okružene nepreglednom, mračnom šumom. Tog crnila se plašio gotovo podjednako kao i beline. S vremena na vreme bi krajičkom oka uočio neki pokret iza gustog granja i čuo prigušen šapat, ali nastavljao je dalje, nije imao vremena da zastane i proverí o čemu se radi. Nije imao vremena, a nije ni želeo. Nije smeo. Ko zna kakve je strašne tajne krila ta šuma? Možda su tamo čekali užasi još veći od onih u magli?

Kada je beton ispred njega počeo da se sužava, zapljusnuo ga je nov talas panike.

Šta ako se staza prekine, ako se stopi sa šumom koja je okružuje?

Prikupio je svu preostalu hrabrost i osvrnuo se. Magla mu se približila, bila je na svega nekoliko metara udaljenosti. U jezivoj, nestvarnoj belini sada su se jasno videli obrisi njegovih prognitelja. Oni nisu, kako je očekivao, hodali ili trčali, već su, uronjeni u belinu, lebdeli, ne dodirujući stopalima beton.

Užasne li spoznaje!

Aveti!

Za petama su mu bile aveti.

Jedva je nekako odvojio pogled i nastavio dalje. Srce je htelo da mu iskoči iz grudi, noge ga više nisu slušale, počeo je da gubi dah, i taman kad je pomislio da je sve izgubljeno, ugledao je pred sobom obrise trospratnice obrasle uvelim bršljenom. Ta zgrada mu se učinila poznatom, samo nije mogao da se seti odakle.

Staza kojom je hitao vodila je pravo do ulaza. Proturčao je između dva oronula stuba-nosača i mašio se za kvaku. Bogu hvala, nije bilo zaključano. Uleteo je unutra.

Kada je zalupio vrata za sobom, osetio je olakšanje.

Obreo se u ruini zidova prekrivenih paučinom i tamnim mrljama buđi. Miris memle ga je zapahnuo dok se prestravljeno osvrtao oko sebe, pokušavajući da u pomrčini uoči izlaz. Stepenice koje su nekada vodile na sprat behu srušene, jedina vrata u vidokrugu zamandaljena zarđalim katancem.

Porazila ga je spoznaja da se našao u klopci.

Našao se u velikoj mišolovci iz koje nije bilo izlaza. Magli je umakao samo privremeno. Aveti će ga pronaći, ovi trošni zidovi neće ih zadržati.

Kako je samo mogao da bude toliko glup?

Zašto je uopšte ulazio?

Bolje da je skrenuo i u šumu nego ovo...

Uspaničen, potrčao je hodnikom iako nije mogao da vidi kuda vodi. Bauljao je po mraku sve dok nije rukom dodirnuo ispred sebe nešto tvrdo. Poput slepca, opipao je hrapavu površinu koja mu je preprečila put i gotovo uskliknuo od olakšanja kada je pod prstima osetio hladan metalni oblik kvake.

Zaptivena vrata nisu htela odmah da se otvore. Pokušavao je i pokušavao sve dok nisu popustila pred njegovim upornim naletima.

Malena prostorija imala je samo jedan prozor. Magla je već bila s druge strane stakla, progutala je trospratnicu dok je bauljao po njenoj unutrašnjosti. Preplavio ga je još jedan talas panike i gotovo ga paralisao, jedva je uspeo da se pribere, da se smiri.

Sigurno postoji neki način da umakne, samo mora dobro da razmisli.

Tada shvati da soba u kojoj se našao nije sasvim prazna... Ti beli valjkasti oblici ispred njega, poređani jedan do drugog... Beli plastični burići s crnim poklopcima. Njih desetak, prekriveni prljavštinom i paučinom.

Stresao se čitavim telom, a onda je naterao sebe da im priđe bliže.

Iako je znao da to nije pametna ideja, nije mogao da se odupre porivu. Čučnuo je kako bi bolje osmotrio.

Nešto...

Nešto je bilo ugurano iza tih velikih plastičnih valjaka, primetio je. Napregnuo je oči, mada je već znao šta će ugledati... Između dva bureta izvirivala je mala plavo-bela patika na čičak... Sve okolo je bilo prljavo, samo je ta dečja patika bila potpuno čista, bez truna prašine na sebi, kao tek izvađena iz kutije.

Patika se iznenada pomerila.

...

Trgnuo se iz sna, u goloj vodi, gotovo poskočivši s kreveta.

Još minut je ležao, dišući isprekidano, nesvestan gde se nalazi, a onda je polako počeo da prepoznaje stvari oko sebe. Bio je u svom toplom krevetu, bezbedan. Pored njega je spavala Inge.

Spoznaja da je na sigurnom umirila je Nikolu Limana, ali se njegov, gustim maljama prekriven grudni koš još neko vreme uzbuđeno podizao i spuštao. Trebalo mu je vremena da dođe sebi, da se vrati u realnost, da se otrese košmara.

„Sve je u redu“, promrmljao je. „Sve je u redu. Bio je to samo san. Samo san.“

Kada mu se disanje normalizovalo i ritam srca ustalio, počeo je da razmišlja o dečjoj patici iz svog sna.

**JEDAN:
ZAMKA OD ZLATA**

1.

Nadao se da ovoga puta nije u pravu, bez obzira na to što ga je predosećaj retko varao. Ponekad bi bilo dovoljno da se jednom, samo jednom zagleda u oči osumnjičenog i istog trenutka zna govori li istinu. Jednom kad bi nanjušio da nešto nije kako treba, nije mirovao. Naravno, nije uvek išlo glatko. Jedno je kad znaš da je neko kriv, a drugo kad pred sobom imaš dokaz nečije krivice. Inspektor Nikola Liman imao je dovoljno iskustva da zna šta mu valja činiti kako bi došao do istine. Bio je poput pitbula koji ne popušta kad jednom ugrize, pa zariva zube sve dublje, sve dok ne otkine komad mesa.

Maja Lutkić je uporno ponavljala da ama baš ništa ne zna u vezi sa smrću svoga sina. Nije joj verovao. Usta su vešto lagala, očima je već bilo teže da sakriju istinu. Oči su je i odale. Izmeštena iz okruženja u kojem se osećala sigurno, žena se uspaničila. To je Limanu i odgovaralo. Panika će, bude li imao sreće, srušiti bedem koji je izgradila oko sebe, i on će je uhvatiti u laži. Neka to bude i neka mala, naizgled bezazlena laž. Nije bitno. Kada zid jednom počne da puca, on neće odustajati dok ne sazna sve što ga zanima.

„Zašto ste me doveli ovamo?“, upitala ga je plačnim glasom.

Soba je bila mala i neugledna, klaustrofobična. U stanici nije bilo soba za saslušanje s velikim špijunskim ogledalom iza koga bi ostali policajci stajali i pratili kako teče razgovor; samo beli zidovi, sto od jeftine iverice i dve stolice. Na činjenicu da su u dvadeset prvom veku ukazivali su samo sigurnosna kamera na plafonu i digitalni diktafon na stolu.

„Zar me nije dovoljno toga snašlo?“, nastavila je, hvatajući vazduh. „Zašto me mučite?“

Delovala je slomljeno, na ivici snage. Uostalom, kako i ne bi? Pedeset tri sata ranije njen petogodišnji sin pronađen je mrtav u podrumu zgrade u kojoj su živeli. Njegovo malo telo bilo je ugurano iza kaca s kupusom i prekriveno pohabanom kariranom mušemom. Naravno, žena je očajna. Naravno da pati. Samo bi nečovjek mogao dodatno da je muči.

„Već sam vam rekao“, Limanov glas bio je ravan, bez trunke saosećanja. „Moramo još jednom da popričamo. Da raščistimo neke stvari.“

„Zašto ovdje? Zar nismo mogli da porazgovaramo kod mene? Zašto sada? Usred noći.“

Maja Lutkić je preterivala. Bilo je oko šest, napolju se još nije ni smrklo. Ali dobro, promislio bi neko, još je u šoku, izgubila se jadnica, ne zna šta govori... Neko bi to pomislio, ne i Liman.

Ustao je.

„Pre nego što nastavimo razgovor, želim nešto da vam pokažem“, rekao je i, ne sačekavši njenu reakciju, izašao iz prostorije.

Ispred vrata ga je čekao Banić.

„Da li znaš šta radiš?“, upitao je zabrinuto. „Muž je već stigao u stanicu, ni deset minuta posle vas. I nije sam. Doveo je sa sobom advokata. Već dižu dreku. Otišli su da razgovaraju s Draževićem. Samo je pitanje vremena kada će...“

Liman nije sačekao da Banić završi. Nije imao vremena za to. Potrčao je hodnikom, napravio par dobro poznatih skretanja i ušao u veliku prostoriju u kojoj se nalazilo pet stolova zatrpanih papirima. Za jednim od njih sedeo je plavokos mladić i prebira o prstima po tastaturi. Kratko je podigao pogled da vidi ko je ušao, a onda, kada je ugledao starijeg kolegu, stisnuo usne i bez reči nastavio da kuca, kao da je i dalje sâm u prostoriji.

Liman se zaputi ka svom stolu, koji se nalazio pored prozora. Otključao je fioku i strpao u džep sakoa ono što je stajalo na vrhu

uredno naslaganih fascikli. Baš tada, u istu prostoriju, ali na druga vrata, udoše tri muškarca.

Odmah ih je prepoznao, a i oni su prepoznali njega.

„Limane“, uzviknu načelnik Mladen Dražević. „Tebe tražim!“

„Zahtevam objašnjenje“, u razgovor se ubacio zajapuren muškarac u kasnim tridesetim, Majin suprug. „Da mi privodite ženu dok je još u šoku, da je izlažete...“

Liman nije slušao ono što je Jovan Lutkić govorio. Nije bilo potrebe. Unapred je znao šta će otac ubijenog dečaka reći.

Namestio je osmeh, najneviniji koji je imao u svojoj kolekciji, pa onda izrecitovo Lutkiću i advokatu neku budalaštinu o proceduri i rutinskom ispitivanju. Nakon toga je, kad se situacija malo smirila, uhvatio šefa pod ruku i odveo ga u stranu.

Dražević je počeo da negoduje.

„Trebalo mi samo još pet minuta s Majom Lutkić. Samo pet“, zamolio je tiho Liman. „Više od toga mi neće biti potrebno.“

Dražević zausti da nešto kaže, pa se predomisli. Ako je Liman tražio tih pet minuta, sigurno ima valjan razlog.

„Dobro. Ali ni minut duže! Piči!“

Čim je čuo šefove reči, Liman izlete iz prostorije. Dok se udaljavao, advokat je ljutito protestovao.

„Ne brinite“, umirivao ga je Dražević. „Poslao sam Limana po gospođu Lutkić. Vratimo se u moju kancelariju da ih sačekamo. Brzo će oni. Ma, ni pet minuta... Sve je to deo rutinske procedure...“

„Ne puštaj nikoga unutra“, rekao je Liman Baniću, pre nego što se vratio u sobu za ispitivanje.

Maja Lutkić je sedela u istom položaju u kojem ju je ostavio, samo što je sada mala prostorija bila zadimljena. Iskoristila je Limanovo odsustvo i pripalila cigaretu. S paklice je skinula celofan i u njega istresala pepeo.

„Pretpostavljam da je pušenje ovde zabranjeno, ali zaista nisam mogla da izdržim. Morala sam malo da smirim živce“, rekla je gotovo izazivački.

Delovala je mnogo pribranije nego pre par minuta. Ili joj je cigareta popravila raspoloženje, ili je odlučila da promeni taktiku. Verovatno i jedno i drugo.

Umesto da prasne, Liman se nasmeši.

„Ne zameram. Slobodno dovršite cigaretu. Taman da za to vreme popričamo. Suprug je došao po vas. Neću vas zadržavati duže nego što je neophodno. Obećavam.“

„Jovan je došao?“, bila je tobože iznenađena, mada je sigurno znala da je neće ostaviti na cedilu.

Vitezovi u zlatnom oklopu, izgleda, još nisu izumrli. Ili ipak jesu? Ispod zlatnog oklopa Jovana Lutkića krio se lažljivac.

Liman je prešao u ofanzivu.

„Dobro... da još jednom rekapituliramo šta se dogodilo tog dana...“

„Molim vas... koliko ću puta morati da...“

„Učinite mi“, prekinuo ju je. „Eto, ja ću pričati, a vi me samo ispravite ako nešto pogrešim... Može? Dobro. Znači... tog dana je Mihajlo oko podneva izašao ispred zgrade da se igra. Da li je tako?“

„Pa, da... Jeste. Znae već da je tako.“

„Dobro. Vi ste ostali da spremate ručak. S vremena na vreme ste gledali kroz prozor da vidite da li je sve u redu. Živite na trećem spratu i imate odličan pogled na dečje igralište ispred zgrade. Mihajlo je stigao bezbedno do igrališta. Mahnuo vam je. Prvo se ljuljao.“

„Da. Jeste.“

„A onda se igrao u pesku?“

„Da, da... već sam vam to...“

„Znam da ste mi sve to već ispričali. Ali veoma je važno da kroz sve još jednom prođemo. Znači, povremeno biste pogledali kroz prozor. Sve je bilo u redu. Mihajlo se igrao u pesku.“

„Jeste... Sve dok negde oko dvanaest i dvadeset...“, glas Maje Lutkić ponovo je počeo da podrhtava. „Pogledala sam napolje, i Mihajla nije bilo. Otvorila sam prozor, dozivala ga. Ništa.“

„Odmah ste sišli dole?“

„Pa naravno da jesam. Istog trenutka. Krenula sam da ga tražim. Dozivala sam ga i raspitivala se o njemu u obližnjoj bakalnici. Obišla krug oko zgrade, pa onda i oko susedne. Miće nigde nije bilo. Kao da je u zemlju propao. Tada sam telefonirala mužu na posao i objasnila sam šta se dogodilo. On je odmah pozvao policiju.“

„Dobro. Uskoro je došla policija, došao je vaš muž. Skupile su se i komšije. Počela je potraga. Neko se setio da pogledaju u podrum.“

„Dete moje...“, Maja Lutkić je počela da jeca. Neugašena cigareta joj je ispala iz ruke. „Mače moje malo... Dok smo ga mi tražili, neko ga je... Da sam samo znala... ja...“

Liman pogleda na sat. Vreme mu je isticalo. Morao je odmah da pređe na stvar.

„Gospođo Lutkić, smirite se“, ustao je i odšetao do njene strane stola.

Jednim pokretom cipele ugasio je pikavac koji se pušio na podu i pravio progoretinu na linoleumu.

„Želim nešto da vam pokažem... Pogledajte...“

Iz džepa sakoa izvadio je providnu kesu za dokaze. U njoj se nalazio par malih plavo-belih dečjih patika na čičak.

Maja razrogači svoje sitne oči najviše što je mogla.

„Mićine patike...“, zajecala je. „Zašto me mučite? Šta sam vam skrivila?“

Liman je držao kesu ispred njenog lica još nekoliko trenutaka, pa ju je, kada se uverio da je dobro videla njen sadržaj, vratio u džep.

„Znači, potvrđujete da su ovo patike vašeg sina. Patike koje je nosio na dan kada je ubijen?“

„Naravno... To su njegove patikice. Ali... ne razumem...“

„Razumećete. Polako... Uskoro će vam sve biti jasno“, spustio je pogled ka diktafonu.

Dobro je. Diktafon je beležio sve što je izgovoreno u prostoriji. Čutao je jedno vreme, a onda je pogledao pravo u oči.

„Da li ste приметили?“, upitao je konačno.

„Приметила... šta?“

„Đonove na patikama. Potpuno su čisti. Na njima nema ni najmanjeg traga prljavštine.“

„Patike su nove.“

„Dobro. Sve i da su nove, već su korišćene. Pa makar samo onog dana kad je Mihajlo ubijen.“

Zurila je u njega i čutala. Приметio je da joj donja usna podrhtava. Pogodio je živac. Jedva se suzdržao da se ne nasmeje od zadovoljstva. Još samo malo...

„Sami ste rekli da je vaš sin u njima sišao na igralište. Da se igrao u pesku. Zar ne bi bilo logično da se za đonove zalepilo bar neko zrnce peska?“

„Nisu bile nove. Jovan mu ih je kupio pre mesec dana. Pre *više* od mesec dana... Svaki put kada bi se Mihajlo vratio spolja, prala sam ih...“, pokušala je da objasni, ali nije vredelo.

Uhvatio ju je u laži.

Plen više nije mogao da se otrgne iz njegovog stiska. Neka samo priča, neka se samo batrga... Ništa joj ne вреди.

„Plasila sam se bakterija...“